

شماره ترتیب چاپ ۱۰۰۵
شماره چاپ سابقه
شماره دفتر ثبت ۳۸۵

جمهوری اسلامی ایران
مجلس شورای اسلامی

دوره ششم - سال دوم
۱۳۸۰ - ۱۳۸۱

تاریخ چاپ ۱۳۸۰/۹/۱۹

طرح

طرح اجرای اصل سی و هشتم (۳۸) قانون اساسی
جمهوری اسلامی ایران

قضائی و حقوقی

کمیسیونهای ارجاعی

امنیت ملی و سیاست خارجی - بهداشت و درمان

اداره کل قوانین

بسمه تعالی

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

براساس اصل سی و هشتم (۳۸) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران که هرگونه شکنجه را ممنوع کرده است و متخلف از این اصل باید طبق قانون مجازات گردد، درحالی حاضر به دلیل عدم وجود قانونی شفاف و مشخص بعضاً شاهد درهم ریختن مرزهای بین مجازات و شکنجه می شویم و از طرف دیگر اگر تخلفی صورت بپذیرد قانون نحوه برخورد با آن مشخص نمی باشد به همین دلیل طرح ذیل برای جلوگیری و ممانعت از مخدوش شدن حقوق شهروندان تقدیم مجلس شورای اسلامی می گردد. بدون تردید عدم توجه به این مهم هزینه های جبران ناپذیری را بر نظام جمهوری اسلامی ایران تحمیل خواهد کرد و همچنین گامی دیگر در جهت به فعلیت رساندن هرچه بیشتر ظرفیتهای قانونی اساسی است.

موسوی (تبریز) - کیاقر - اعظمی - تکفلی - حسن سلیمانی - سعدایی جهرمی - تقی زاده - آفریده - رمضانیاپور - خاص احمدی - ذوالقدر - نعیمی پور - مزروعی - توکلی - قنبری - داود سلیمانی - امیرجهانی - موسوی خوئینی - صالح جلالی - زحمتکش - اسماعیل زاده - آیتی - داسه - یوسفیان - عبدالله پورحسینی - صفائی فراهانی - عاشوری بندری - خلیلی - فرخی - میدری - کعبی - پورجزایری - خامنه ای - اللهیاری - موسوی (کرج) - رمضانپور - علی هاشمی - باقری نژاد - میثم سعیدی - گامبوزیا - شیرزاد - عابدی - وحیدی - هاشم زهی - موسوی نژاد - باقر کرد -

عدالت - وزیر - جعفری - کشفی - فشقائی - خیرآبادی - آزادمنش - پورفاطمی -
 صابری - حسین امیری - محمدرضائی - ادب - سهرابی - رشیدیان - علی حسینی -
 طالقانی - راکعی - کولائی - نوری - اطاعت - احمد حبیبی - خانزادی - شکوری -
 میردامادی - علی حسینی - بوقانی - انصاری - راد - موسوی اجاق - مصطفی محمدی -
 قوامی - پورنجاتی - شعر دست - کهرام - شیخ - طباطبائی - بزرگر - موسوی (لامر) -
 نمازی - هادی زاده - حیدری زادی - امینی - صفائی - نظام الاسلامی - رضازاده -
 رهبری - فاطمه خانمی - حقیقت جو - ناصری پور - سازگار نژاد - شدیدزاده -
 کیانوش راد - حسونند - ظفرزاده - تاجرنیا - افقهی - نامجو - عطیسی - طاهری
 (نجف آباد) - شکیبی - ابراهیمبای سلامی - مرعشی زرودبان - شجاع پوریان - گرزین -
 مهرپرور - سیدابوالفضل رضوی - امرالله محمدی - شکوری - انواری - جلالی زاده -
 کوزه گر - ترکاشوند - ذاکری - مصوری منش - اعلمی - مقدمی زاد - دهبستانی -
 علی محمد احمدی - لقمانیان - عابدین پور - طلائئی نیک - رضائی - مختاری -
 الماسی - نریمان - خوشرو - محسنی - آقائی - عبدالوند - کدیور - رضوی یزدی -
 امامی - دیرباز - پیران - اکبرزاده - ایران نژاد - موسوی جهان آباد - عبائی خراسانی -
 علیخانی - ربوشه - حسینی نسب - محبی نیا - خدادادی - بهمنش - داویدیان - امانی -
 حسن زادگان - بهرامی - صدیقی - حسین زاده - علیرضائی - بت کلبا - غریبانی -
 باغبانیان - ساعدی - منصور سلیمانی - اسماعیلی - آقامیری - سیدمهدوی - محتشمی -
 سیدافضل موسوی - کیان ارثی - نوروززاده - جبارزاده

طرح اجرای اصل سی و هشتم (۳۸) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

ماده ۱ - موارد مذکور در این قانون از مصادیق شکنجه بوده و اعمال آن ممنوع

می باشد:

- ۱ - هرگونه اذیت یا آزار بدنی برای گرفتن اقرار یا غیر آن.
- ۲ - نگهداری زندانی به صورت انفرادی یا نگهداری بیش از یک نفر در سلول انفرادی.
- ۳ - چشم بند زدن به زندانی.
- ۴ - بازجوئی یا چشم بسته.
- ۵ - بازجوئی در شب.
- ۶ - رو به دیوار قرار دادن زندانی در حین بازجوئی.
- ۷ - بی خوابی دادن به زندانی.
- ۸ - اعمال فشار روانی به زندانی.
- ۹ - فحاشی، به کار بردن کلمات رکبیک، توهین یا تحقیر زندانی در حین بازجوئی یا غیر آن.
- ۱۰ - استفاده از داروهای روان گردان و کم و زیاد کردن داروهای زندانیان مریض.
- ۱۱ - محروم کردن بیماران زندانی از دسترسی به خدمات درمانی مناسب.
- ۱۲ - استفاده از بلندگو یا پخش نوارهایی که باعث فشار روانی بر زندانی می گردد.
- ۱۳ - نگهداری زندانی در محلهائی با سرو صدای آزاردهنده.
- ۱۴ - گرمسنگی یا تشنگی دادن به زندانی و عدم رعایت استانداردهای بهداشتی و

محروم کردن زندانی از استفاده از امکانات مناسب بهداشتی.

۱۵ - عدم طبقه‌بندی زندانیان و نگهداری جوانان یا زندانیان عادی در کنار زندانیان خطرناک.

۱۶ - جلوگیری از هواخوری روزانه زندانی.

۱۷ - ممانعت از دسترسی به نشریات و کتب مجاز کشور.

۱۸ - ممانعت از ملاقات هفتگی با تماس تلفنی زندانی با خانواده‌اش.

۱۹ - فشار روانی از طریق اعمال فشار به خانواده زندانی.

۲۰ - ممانعت از ارتباط ملاقات متهم با وکیل خود.

۲۱ - ممانعت از انجام فرائض مذهبی.

۲۲ - بازجویی کردن در غیر از موارد تفهیم اتهام شده.

تبصره ۱ - منظور از زندانی در این قانون اعم از افرادی هستند که با قرار بازداشت یا پس از صدور حکم محکومیت در زندان بسر می‌برند.

تبصره ۲ - احکام شلاق که پس از محاکمه و صدور رأی دادگاه و قطعیت آن اجرا می‌شود از شمول تعریف مندرج در این ماده خارج می‌شود.

ماده ۲ - در موارد ضرورت برای کشف فوری جرائم محتمل الوقوع که ممکن است هم از آن اطلاع داشته باشد در جرائم ذیل بازجویی متهم در ساعات شب برای حداکثر یک هفته و نگهداری به صورت انفرادی برای مدت پانزده روز با قرار رئیس شعبه دادگاه رسیدگی‌کننده که باید مدلل و مستند به دلایل توجیهی باشد مجاز است. تمدید مدت بازداشت انفرادی در صورت ضرورت بار دوم فقط برای مدت پانزده روز و با تأیید دادگاه تجدیدنظر استان مجاز است:

۱ - فعالیت در شبکه‌های قاچاق مواد مخدر.

۲ - سرقت و اقدامات مسلحانه.

۳ - اقدام مسلحانه علیه نظام جمهوری اسلامی.

۴ - جاسوسی برای بیگانگان.

در موارد (۳) و (۴) بازجوئی در شب یا بازداشت انفرادی باید به وسیله وزارت اطلاعات تقاضا شده باشد.

ماده ۳ - در مورد محکومین فعلی یا آتی به زندان در صورتی که به جرائم مذکور در ماده (۲) محکوم نشده باشد هر روز بازداشت به صورت انفرادی یا تعداد بیش از یک نفر در سلول انفرادی معادل ده روز زندان محاسبه می شود.

ماده ۴ - در کلیه اوراق بازجوئی لازم است موارد ذیل دقیقاً و کاملاً درج شود:

۱ - محل جلسه بازجوئی.

۲ - ساعت شروع و ختم جلسه بازجوئی.

۳ - نام مأمور یا مأمورانی که بازجوئی کرده یا هنگام بازجوئی حضور داشته اند و امضای آنها.

۴ - امضاء و یا اثر انگشت فرد بازجوئی شده.

اوراقی که فاقد این مشخصات باشند یا این مشخصات بعد از جلسه بازجوئی به آنها الحاق شده باشند کلاً از درجه اعتبار ساقط اند.

ماده ۵ - کلیه اطلاعات و اquirیری که بدون رعایت مفاد این قانون از متهم یا گروا مطلع اخذ می شود بی اعتبار و مردود و مطلقاً خواه به عنوان دلیل یا قرینه یا اعاده غیرقابل استناد است. در صورتی که متهم اعلام کند تمام یا بخشی از اظهارات وی با نقض مفاد این قانون دریافت و ثبت شده است جلسات بازجوئی فوراً در محل دادگاه با حضور قاضی یا دادرس شعبه و وکیل متهم تشکیل و تا خاتمه تحقیق ادامه می یابد.

ماده ۶ - محل بازداشتگاهی که زندانی در آن باید بسر برد باید ضمن قرار بازداشت یا اجرائیه حکم محکومیت صریحاً به متهم یا محکوم و وکیل وی ابلاغ و به خانواده وی اعلام شود.

ماده ۷ - هرگاه به تشخیص رئیس شعبه رسیدگی کننده به پرونده، ضبط کاست صوتی یا ویدئویی جلسات بازجوئی لازم باشد، باید موضوع به اطلاع فردی که مورد بازجوئی قرار گرفته برسد.

کلیه نوارهای صوتی یا تصویری جلسات بازجوئی به عنوان بخشی از پرونده محسوب می‌گردد و باید مطابق مقررات مربوط به نگهداری پرونده نگهداری شده و همانند اوراق پرونده در اختیار متهم یا وکیل او قرار گیرد.

ماده ۸ - در مورد متهمان قاضی پرونده و در مورد محکومان قاضی ناظر زندان مسؤول اجرای این قانون هستند.

ماده ۹ - برای نظارت بر نحوه رفتار با افراد بازداشت شده و زندانیان و اطمینان از رعایت این قانون شورائی تحت عنوان «شورای نظارت بر نحوه رفتار با زندانیان» مرکب از سه نفر نماینده از طرف قوه قضائیه، سه نفر به انتخاب مجلس شورای اسلامی و سه نفر به انتخاب دولت تشکیل می‌گردد. اعضای این شورا هر زمان که لازم بدانند مجازند به صورت جمعی و فردی از کلیه بازداشتگاهها و زندانها بازدید نموده و در صورت اطلاع از اعمال هرگونه شکنجه گزارش آن را به رؤسای سه قوه منعکس و یک نسخه از آن را جهت برخورد با متخلفین به مرجع قضائی ذی ربط اعلام کنند. مرجع قضائی مذکور موظف است خارج از نوبت به گزارش رسیدگی و متخلف یا متخلفین را محاکمه و نتیجه را به رؤسای سه قوه و شورای فوق‌الذکر اعلام نماید.

ماده ۱۰ - اعضای «شورای نظارت بر نحوه رفتار با زندانیان» در رابطه با انجام

وظایف تعریف شده در این قانون قابل تعقیب و پیگرد قضائی نیستند.

ماده ۱۱ - متخلف از موارد فوق اعم از امر و مأمور و مسؤولینی که از اعمال شکنجه مطلع بوده و آن را به مراجع مسؤول اطلاع نداده‌اند و افراد و مسؤولینی که برای نظارت شورای مذکور در ماده (۴) همکاری نکنند در مرتبه اول به یک تا سه سال زندان و پنج سال انفصال از خدمات دولتی و در مرتبه دوم به چهار تا شش سال زندان و انفصال دائم از خدمات دولتی محکوم می‌گردند. این محکومیت مطلقاً غیرقابل عفو می‌باشد.

ماده ۱۲ - رسیدگی به جرائم موضوع این قانون خارج از نوبت و به صورت علنی انجام می‌شود.

ماده ۱۳ - این قانون بلافاصله پس از تصویب لازم‌الاجراء است.

اصل سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

هرگونه شکنجه برای گرفتن اقرار و یا کسب اطلاع ممنوع است. اجبار شخص به شهادت، اقرار یا سوگند مجاز نیست و چنین شهادت و اقرار و سوگندی فاقد ارزش و اعتبار است.

متخلف از این اصل طبق قانون مجازات می‌شود.

مواد (۳)، (۱۲) و (۵۰) قانون اجازه الحاق دولت ایران به

قراردادهای معروف به قرارداد ژنو مصوب ۱۳۳۴/۹/۳۰

ماده ۴ - چنانچه نزاع مسلحانه جنبه بین‌المللی نداشته باشد و در خاک یکی از دول معضمه متعاهد روی دهد هر يك از متخاصمین مكلفند كه لا اقل مراتب ذیل را رعایت نمایند:

۱ - با کسانی که مستقیماً در جنگ شرکت ندارند باضمام افراد نیروهای

مسلحی که اسلحه بزمین گذاشته باشند یا کسانی که بعلمت بیماری یا زخم یا اسارت یا هر علت دیگری قادر به جنگ نباشند باید در همه احوال بدون هیچگونه تبعیضی که ناشی از نژاد، رنگ، عقیده، جنس، اصل و نسب یا تروت یا هر علت مشابه آن باشد با اصول انسانیت رفتار شود.

اعمال ذیل در مورد اشخاص مذکور بالا در هر زمان و در هر مکان ممنوع است و خواهد بود:

الف - لعنه بحیات یا نامحبت بدنی منجمله قتل به تمام اشکال آن، زخم زدن، رفتار بیرحانه، شکنجه و آزار.

فصل دوم

در باب زخم‌داری و بیماران

ماده ۱۲ - اعضاء نیروهای مسلح و سایر اشخاص مذکور در ماده ذیل که مجروح

یا بیمار شوند در همه احوال مورد احترام و حمایت قرار گیرند.

دولت متخاصمی که آنانرا در اختیار خود دارد باید بدون هیچگونه تمایز ناشیه از جنس و نژاد و ملیت و مذهب و عقاید سیاسی یا هیچ جهت دیگری آنها را مورد معامله و پرستاری قرار دهد. هرگونه دست درازی بحیات شخص آنان منجمله قتل محضران قتل عام و شکنجه و اجرای آزمایشهای بیولوژی در بازو آنان و رها کردن آنان بدون کمک پزشکی یا پرستاری باسابق تصمیم و باقرار دادن آنان در معرض مخاطرات سرایت یا ابتلای امراض که آن مخاطرات عمداً برای همین منظور ایجاد شده باشد اکیداً ممنوع است.

تقدیم نوبت معالجه فقط بعمل طبی مجاز است.

با زنان با کلیه احترامات خاصی که لازمه جنس آنان است رفتار خواهد شد.

دولت متخاصمی که مجبور شود زخم‌داریان یا بیماران را برای طرف متخاصم خود

رها کند باید تا حدی که مقتضیات نظامی اجازه دهد قسمتی از مأمورین بهداشتی و

لوازم طبی خود را برای معالجه آنان باقی گذارد.

ماده ۵ - تخلفات عمده که در ماده بالا مورد نظر است عبارتند از هر يك از اعمال ذيل كه بر عليه افراد يا اموالی که تحت حمایت قرارداد میباشد ارتكاب شده باشد:

آدم کشی عمدی - شکنجه بارفتار خلاف انسانیت باضمام آزمایشهای بیولوژی ابراد درد شدید بطور عمدی یا لطمه شدید بتمامیت جسمی یا سلامتی - انهدام و تصرف اموال که متکی بضروریات جنگی نباشد و بمقدار کافی بطور غیر مشروع و بدلتخواه شخص صورت گیرد.

ماده (۷) قانون اجازه الحاق دولت ایران به میثاق بین المللی

حقوق مدنی و سیاسی مصوب ۱۳۵۴/۲/۱۷

ماده ۷ - هیچ کس را نمی توان مورد آزار و شکنجه یا مجازاتها یا رفتارهای ظالمانه یا خلاف انسانی یا تزدیلی قرار داد. مخصوصاً قرارداددن یک شخص تحت آزمایشهای پزشکی یا علمی بدون رضایت آزادانه او ممنوع است.

ماده (۵۷۸) قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۵/۳/۲

ماده ۵۷۸ - هر یک از مستخدمین و مأمورین قضائی یا غیرقضائی دولتی برای اینکه متهمی را مجبور به اقرار کند او را اذیت و آزار بدنی نماید علاوه بر قصاص یا پرداخت دیه حسب مورد به حبس از شش ماه تا سه سال محکوم می‌گردد و چنانچه کسی در این خصوص دستور داده باشد فقط دستوردهنده به مجازات حبس مذکور محکوم خواهد شد و اگر متهم به واسطه اذیت و آزار فوت کند مباشر مجازات قاتل و آمر مجازات آمر قتل را خواهد داشت.

مواد (۳۷) و (۳۹) قانون اجازه الحاق دولت جمهوری اسلامی

ایران به کنوانسیون حقوق کودک مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱

ماده ۳۷- کشورهای طرف کنوانسیون اجرای اقدامات ذیل را متقبل می‌شوند:
الف- هیچ کودکی نباید تحت شکنجه یا سایر رفتارهای بیرحمانه و غیر انسانی یا معاییر شوئون انسان قرار گیرد. مجازات اعدام و یا حبس ابد را بدون امکان آزادی نمی‌توان در مورد کودکان زیر ۱۸ سال اعمال کرد.

ب- هیچ کودکی نباید بطور غیر قانونی و یا اختیاری زندانی شود. دستگیری، بازداشت و یا زندانی کردن یک کودک می‌بایست مطابق با قانون باشد و به تنها آخرین راه چاره و برای کوتاهترین مدت ممکن باید بدان متوسل شد.

ج- با کودک زندانی باید بخاطر مقام ذاتی انسان، رفتاری انسانی و توأم با احترام داشت به نحوی که نیازهای بخصوص سنی وی در نظر گرفته شود. کودکان زندانی خصوصاً باید از افراد بزرگسال جدا شوند مگر اینکه این امر مغایر مصالح کودک باشد. کودک حق داشتن تماس با خانواده خود را از طریق نامه و ملاقات دارد به غیر از شرایط استثنائی.

د- هر کودک زندانی می‌بایست از حق دسترسی سریع به مشاوره حقوقی و یا سایر مساعدت‌های ضروری و نیز حق اعتراض نسبت به مشروعیت زندانی شدن خود در برابر دادگاه یا سایر مقامات ذیصلاح، مستقل و بی‌طرف و تصمیم‌گیری سریع در اینگونه موارد برخوردار باشد.

ماده ۳۹ - کشورهای طرف کنوانسیون تمام اقدامات لازم را برای تسریع بهبودی جسمی و روحی و سازش اجتماعی کودکانی که قربانی بی‌توجهی، استثمار، سوء استفاده، شکنجه یا سایر اشکال رفتاری یا تنبیه خشونت آمیز، غیر انسانی و تحقیر کننده یا جنگ بوده است، به عمل خواهند آورد. این روند بهبودی و پیوستن مجدد به جامعه می‌بایست در محیطی که موجب سلامت، اتکای نفس و احترام کودک شود، انجام شود.

